

Dr h. c. HANS ZULLIGER

U noći od 18. na 19. oktobar 1965. umro je u Ittigenu kod Berna, u svojoj 73. godini, poznati dječji psiholog Hans Zulliger.

Rođen 21. II 1893. u Mattu kod Biela, Zulliger je završio učiteljsku školu i punih 45 godina (od 1912. do penzioniranja) učiteljevao u Ittigenu ostajući vjeran svome učiteljskom pozivu i onda kad je već bio zapažen i cijenjen kao naučni radnik. Još kao mladić postao je sljedbenik Sigmunda Freuda, marljivo proučavajući njegove radove, i ubrzo počeo Freudove ideje primjenjivati u svojoj svakodnevnoj praksi, prilagođavajući ih i dalje razvijajući prema danim potrebama.

Objavio je, osim zapaženih beletrističkih radova u lokalnom dijalektu, i mnogo radova iz dječje psihologije od kojih su neki prevedeni na mnoge jezike. Navedimo najvažnije: »Psychoanalytische Erfahrungen aus der Volksschulpraxis« (Bern 1921) — prevedeno na francuski i engleski; »Aus dem unbewussten Seelenleben unserer Schuljugend« (Bern 1923); »Gelöste Fesseln« (Dresden 1927); »Schwierige Schüler« (Bern 1935) — poslije prerađeno, prošireno na doškolski uzrast i uzrast po završenoj školskoj obavezi, dopunjeno poglavljima o tzv. čistoj terapiji igrom i o Z-testu za grupna psihološka ispitivanja te izdano pod naslovom »Schwierige Kinder« (Bern 1956) i prevedeno postupno na francuski, talijanski, španjolski, nizozemski i turski; »Jugendliche Diebe im Rorschach-Versuch« (Bern 1938); »Zur Psychologie der Trauer- und Bestatungsgebräuche« (Wien-Leipzig 1942); »Der Behm-Rorschach-Test« (Bern 1948); »Der Z-Test« (Bern 1948); »Ueber symbolische Diebstähle von Kindern und Jugendlichen« (Biel 1953); »Heilende Kräfte im kindlichen Spiel« (Stuttgart 1952); »Umgang mit dem

kindlichen Gewissen« (Stuttgart 1953); »Der Diapositiv-Z-Test« (Bern 1954); »Der Tafeln-Z-Test« (Bern 1954); »Was weisst du vom Gewissen deines Kindes?« (Stuttgart 1954); »Bausteine zur Kinderpsychotherapie und Kindertiefenpsychologie« (Bern).

Napisao je oko 60 većih članaka i rasprava, većinom u pedagoškim ili psihološkim časopisima međunarodnog karaktera. Bio je, naime, jedan od osnivača međunarodnog časopisa »Internationale Zeitschrift für psychoanalytische Pädagogik« koji je, pod brutalnim pritiskom ekspanzivičkog nacizma, morao obustaviti izlaženje 1939. godine. Od 1941. uređivao je »Elternzeitschrift« u Zürichu, a zajedno s Robertom Heissom (Freiburg i. Br.) i J. H. Schulzom (Berlin) poslije drugoga svjetskog rata izdavao je »Zeitschrift für diagnostische Psychologie und Persönlichkeitsforschung«. Bio je, također, od 1947. godine, stalni suradnik časopisa »Schweizerische Zeitschrift für Psychologie und ihre Anwendungen« (Bern) i »Studien zur diagnostischen Psychologie« (Biel) te godišnjaka »Jahrbuch für Jugendpsychiatrie und ihre Grenzgebiete«.

Neke svoje značajne radove objavio je Zulliger i u raznim zbornicima, npr. »Seelischer Gesundheitsschutz in der Schule« (u knjizi: Praxis der psychischen Hygiene, Basel 1943); »Die Erziehung in der Schule« (u: Juventas Helveticae, Zürich 1943); »L'éducation de la jeunesse paysanne« (u: Livre de la paysanne suisse, Bern 1949). U zborniku »Praxis der Kinder- und Jugendpsychologie« (Bern-Stuttgart 1951) napisao je glave: »Psychologische und pädagogische Erörterungen zum Problem des Schuleintrittes und der ABC-Schützen« (o problematici ulaska djece u školu i školskih novaka) te »Schund-Phantasie und Angstbewältig-

ung« (o odnosu tzv. šund-literature i savladivanja osjećanja straha).

Vrlo plodna i živa bila je i njegova predavačka djelatnost na raznim skupovima naučnih radnika, pedagoga i psihologa, i skupovima prosvjetnih radnika, u domovini i u inostranstvu.

Za defektologiju su od osobitog interesa njegovo djelo »Schwierige Kinder« i djela iz oblasti mentalne higijene i psihoterapije. Za svoje zasluge na tom području rada Zulliger je 1948. postao počasni član Francuskog odbora za zaštitu i odgoj defektne djece (Comité Français d'Assistance et d'Education de l'Enfance déficiente) i dopisni član švicarske radne zajednice za mentalnu higijenu (Schweizerische Arbeitsgemeinschaft für psychische Hygiene), a 1949. dopisni član Majnhajmskog instituta za istraživanje djeteta (Mannheimer Institut für Kinderforschung). Najviše priznanje u tom pogledu, svakako, predstavljaju počasni doktorati (doktorati **honoris causa**) medicine i filozofije koje mu je dodijelio Univerzitet u Bernu 1952. godine.

Neumorni pionirski Zulligerov prosvjetno-naučno-publicistički rad nije ostao nezapažen ni u univerzitetskim krugovima, pa je on školske 1949/50. godine pozvan da predaje dječju psihologiju i pedagogiju na Univerzitetu u Zürichu, a od 1950. radio je kao pre-

davač u Psihološkom seminaru istog univerziteta (prof. dr. H. Biäsch).

Ako bismo ukratko željeli okarakterisati njegov značaj, mogli bismo bez dvoumljenja reći da se on ponajviše ogleda u njegovu radu na praktičnoj primjeni metoda i rezultata dubinske psihologije u osnovnoškolskoj pedagogiji. Primjenjujući psihoanalizu u djece osnovnih škola, on je ovo učenje — u neprestanom stvaralačkom kontaktu sa svojim učenicima — razradio kao »ped-analizu« u Pfisterovu smislu i razvio je u terapiju pomoću igre. Bio je jedan od vodećih eksperata u domenu pedagoško-psihološkog savjetovanja i u radu s djecom koja se teško odgajaju. Značajan je i njegov rad na psihološkoj dijagnostici. Polazeći od osnovnih principa poznatog Rorschachovog projektivnog testa pomoću mrlja od mastila, on je izradio po njemu nazvani tzv. Z-test (Zulligerov test) s tri table (također i u vidu dijapozitiva) za grupna ispitivanja i njegovu varijantu za individualno ispitivanje, što je ostala trajna tekovina garniture suvremenih testova ličnosti. Njegova smrt, dakle, znači osjetan gubitak ne samo za švicarsku nauku nego ostavlja i određenu prazninu u svjetskoj nauci.

Berdinand J. Maslić